

Mynegi Diddordeb

Cymdeithas Pysgotwyr Bae Ceredigion

Cei Aberdyfi

(Adnewyddu ac uwchraddio)

Cyflwyniad:

Lleolir Aberdyfi ar ochr gogleddol aber afon Dyfi. Bu'r pentref yn gysylltiedig â physgota am sawl canrif ac roedd hefyd yn harbwr masnachu pwysig gyda chysylltiadau rheilffordd i weddill Cymru a'r Deyrnas Gyfunol.

Parhaodd y lanfa a'r cei i gael eu defnyddio yn fasnachol (glo yn bennaf) tan 1959. Wedi trafodaethau maith fe ailddatblygwyd yr harbwr o 1968-1971, gan gynnwys ail-adeiladu'r lanfa ac fe arweiniodd hyn i'w defnydd presennol yn bennaf i ddibenion hamddena gyda fflyd fechan o gychod pysgota masnachol a chychod i'w hurio.

Mae tri chwch pysgota masnachol yn gweithredu o Aberdyfi. Y prif greaduriaid gaiff eu pysgota yw crancod, *Cancer pagurus*, cimychiaid, *Homerus gammerus*, crancod heglog *Maia squinado*, corgimychiaid, *Palaemon serratus*, gwichiaid môr, *Buccinum undatum*, ynghyd â physgod asgellog fel draenog y môr, *Dicentrarchus labrax* a macrell *Scrombus scombrus*. Mathau eraill gaiff eu dal yn bennaf mewn daliad yw'r merfog du *Spondyliosoma cantharus*, lledod chwithig *Solea solea*, penfras *Gadus morhua* a lledod mannog *Scophthalmus rhombus*.

Mae'r prif weithgaredd pysgota yn canolbwyntio ar y tri physgotwr gwlad sy'n gweithredu o gychod bach o dan 10 metr gan ddefnyddio dulliau pysgota effaith isel a chynaliadwy, yn bennaf drwy ddefnyddio cewyll a netin rhwyd driphlyg.

Yn draddodiadol, mae'r tri chwch yma wedi angori yn afon Dyfi ac maent yn dod i ochr y cei pan fo angen. Caiff y cwch lleiaf ei godi o'r dŵr yn ystod y gaeaf gan nad yw'r amodau yn dueddol o fod yn addas i bysgota drwy'r flwyddyn, mae'r ddau gwch arall sy'n fwy yn gallu gwrthsefyll tywydd gwael ac yn gallu pysgota drwy'r flwyddyn pan fo'r amodau yn caniatáu.

Mae hafan angorfeydd yr afon yn rhoi diogelwch da rhag y gwynt o'r rhan fwyaf o gyfeiriadau, heblaw am o'r dwyrain a'r de ddwyrain, ble nad oes ond ychydig o amddiffyn rhag y gwynt. Pan fo'r gwynt o'r cyfeiriadau hyn mewn storm mae cychod wedi torri'n rhydd o'u hangorfeydd ac wedi mynd ar goll.

Y Prosiect

Yr ateb delfrydol i'r broblem yma yw creu hafan diogel ym mhen dwyreiniol yr harbwr ble y gellir clymu hyd at bedwar cwch ar unrhyw adeg yn ddiogel i wynebu unrhyw storm. Defnyddir y rhan yma o ochr y cei ar hyn o bryd gan bysgotwyr i gadw ac i drwsio offer nad yw'n cael ei ddefnyddio, ac i ddod at yr ochr i lwytho a dadlwytho pan fo'r llanw yn caniatáu. Yn ogystal, awgrymir y dylid cael mynedfa llithrfa newydd i wella lansio cychod bach.

Ail-adeiladwyd wal bresennol y cei a'r lanfa bren yn 1967, ac er i waith sylweddol gael ei wneud ar y pryd, dros y 47 mlynedd mae dec pren y lanfa a'r cladin dur rhychiog, sy'n creu ochr y cei ei hun, wedi dirywio a bellach maent mewn cyflwr gwael ac mae angen gwaith cynnal a chadw ac adnewyddu sylweddol.

Mae Cyngor Gwynedd wedi cynnig cynllun fyddai nid yn unig yn newid beth sydd yno ar hyn o bryd, ond byddai hefyd yn gwella cyfleusterau ochr y cei i ganiatáu mynediad a gadael i gychod masnachol ac i rai sy'n ymweld sy'n clymu ar wal y cei. Mae hwn yn ymarfer peirianyddol mawr a bydd yn cymryd sawl mis i'w gwblhau a bydd angen arian grant sylweddol. Awgrymir os yw'r cynllun noddfa diogel yn cael ei dderbyn y byddai yn cael ei ymgorffori yn y cynllun mwy gyda'r gwaith adeiladu yn cyd-redeg gyda chynllun gwreiddiol Cyngor Gwynedd.

Manteision hyn fydd:

1. Bydd unrhyw aflonyddu ar weithgareddau'r harbwr yn ystod y gwaith adeiladu yn cael ei gyfyngu i un cyfnod yn unig.
2. Un cais am arian.
3. Ailddatblygiad llawn fydd yn addas i'r pwrpas i ddefnyddwyr harbwr masnachol a hamdden am nifer o flynyddoedd i ddod.
4. Hafan ddiogel benodol i gychod pysgota fydd yn caniatáu mwy o ddiogelwch i'r cychod gan felly o bosib ganiatáu iddynt bysgota drwy gydol y flwyddyn.

Mae'r cysyniad o hafan ddiogel yn golygu adeiladu wal 27m o hyd, i uchder tebyg i'r wal ochr ar y cei, fydd yn rhedeg yn gyfochrog gyda ochr ddwyreiniol wal yr harbwr am bellter o 10m. Yn y pen gogleddol, adeiladir wal arall ar 90° yn rhedeg yn ôl at wal wreiddiol yr harbwr. Byddai hyn yn caniatáu i fan caled gael ei adeiladu rhwng y wal gynnal ac ochr y ffordd ble mae pen llithrfa Bae'r Eglwys yn awr.

Rydym wedi sylwi fod llai o'r cyhoedd yn lansio i'r dŵr o Aberdyfi yn ystod y blynyddoedd diwethaf gyda cholled sylweddol mewn refeniw. Gellid i raddau briodoli hyn i gyfleusterau lansio gwael. I ddatrys hyn ac i wella mynediad y cyhoedd i'r dŵr ym Mae'r Eglwys gan annog mwy o ymwelwyr, awgrymir ymhellach fod llithrfa newydd yn cael ei hadeiladu o ben y man caled sydd newydd ei adeiladu gan redeg i lawr i'r dŵr yn union ger wal fwyaf ddwyreiniol yr 'hafan diogel' newydd. Ar hyn o bryd, gall fod yn anodd i lansio cychod dŵr personol a chychod ar ôl gerbyd gan fod y lithrfa bresennol yn anodd i'w defnyddio gan gerbydau sy'n llusgo ôl-gerbydau. Bydd cael y lithrfa newydd yma yn lleddfu'r broblem yma yn arw ac yn atal tagfeydd ar Ffordd y Teras (A493) yn ogystal â denu mwy o ffioedd lansio.